

3. Чурюмов К. І., Кручиненко В. Г., Чурюмова Т. К. Космічна загроза і кінець світу: реальність і міфи. Київ. 2012. 48 с.
4. Чурюмов К., Кручиненко В., Чурюмова Т. Проблема кометно-астероїдної загрози для людства: реальність і міфи - 1. *Фізика та астрономія в сучасній школі*. 2012. № 1. С. 16–24.
5. Чурюмов К., Кручиненко В., Чурюмова Т. Проблема кометно-астероїдної загрози для людства: реальність і міфи - 2. *Фізика та астрономія в сучасній школі*. 2012. № 2. С. 20–26.
6. Чурюмов К., Кручиненко В., Чурюмова Т. Проблема кометно-астероїдної загрози для людства: реальність і міфи - 3. *Фізика та астрономія в сучасній школі*. 2012. № 3. С. 17–25.
7. Чурюмов К., Кручиненко В., Чурюмова Т. Проблема кометно-астероїдної загрози для людства: реальність і міфи - 4. *Фізика та астрономія в сучасній школі*. 2012. № 4. С. 15–23.
8. Churyumov K.I., Vidmachenko A.P., Steklov A.F., Steklov E.A. Three bright bolides in Kiev sky on 29 March 2013 // Conference «Meteoroids 2013». Program and abstracts. 26-30 Aug. 2013, Poznań, Poland P. 77.
9. Churyumov K. I., Steklov O. F., Vidmachenko A. P., Steklov E. A. Activity Aviation in the fall of fireballs in 2014. *16 International scientific conference Astronomical School of Young Scientists*. Kirovohrad. 2014. P. 77.
10. Churyumov K.I., Steklov A.F., Vidmachenko A.P., Dashkiev G.N. Observations of fragments of cometary nuclei in the atmosphere over Kiev in the summer of 2014. *International scientific conference Astronomical School of Young Scientists*. 2015. P. 84–85.
11. Churyumov K.I., Steklov A.F., Vidmachenko A.P., Dashkiev G.N. Observations of fragment of cometary nuclei in the atmosphere over Kiev. *Astronomical School's Report*. 2015. Vol. 11, no. 2, p. 99–102.
12. Churyumov K.I., Steklov A.F., Vidmachenko A.P., Dashkiev G.N. Observations of twilight fireballs over Kiev in 2013–2015. *Interregional Scientific and Practical Conference "Astronomy and present"*. 2016. Vinnitsa, p. 2.
13. Churyumov K.I., Steklov A.F., Vidmachenko A.P., Dashkiev G.N. Several twilight bolides over Kiev in 2013–2015 – fragments of comets nuclei. *International conference Meteoroids 2016, at the European Space Research and Technology Centre (ESTEC). Noordwijk, the Netherlands*. 2016. P. 63.
14. Churyumov K.I., Vidmachenko A.P., Steklov A.F., Steklov E.A. Three bright bolides in Kiev sky on 29 March 2013. *8th Conference «Meteoroids 2013»*. 2013. Poznań. P. 77.
15. Kruchynenko V.G. The collision of the comet Shoemaker-Levy 9 with Jupiter. *Astron. and Astrophys. Transactions*. 1997. Vol. 13, p. 191–197.
16. Vidmachenko A. P. Settling of dust in Jupiter's atmosphere after the impact of fragments of comet Shoemaker-Levy 9. *Kinematics and Physics of Celestial Bodies*. 1995. Vol. 11, no. 4, p. 14–16.
17. Vidmachenko A. P., Steklov A. F. The study of cometary material on the surface of the Earth. *Astronomical School's Report*. 2013. Vol. 9, no 2, p. 146–148.

Д. Здір

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ШКОЛИ ТА СІМ'Ї У ВИХОВАННІ ТА ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Проблема взаємозв'язку школи та сім'ї у формуванні та вихованні особистості дитини вивчається видатними педагогами протягом тривалого часу. Не втратила вона свою актуальність і на даному етапі розвитку суспільства. Відомо, що запорукою успішної навчальної та виховної роботи в закладі загальної середньої освіти є ніщо інше як співпраця класного керівника з батьками, адже родина впливала і продовжує чинити значний вплив на процес розвитку особистості учня, а отже зробити батьків активними учасниками навчально-виховного процесу – це важливе й відповідальне завдання вчителя та навчального закладу загалом.

Проблема взаємодії школи та сім'ї набули відображення у працях науковців: В.Сухомлинського, І. Гуровича, І. Ткаченка, І.Альошинцева, О. Партицького, П. Каптерева, А. Волошина тощо. Значний внесок у дослідження проблеми взаємодії школи й сім'ї у вихованні особистості зробили сучасні вчені, які вивчали різноманітні аспекти цієї проблеми: українські народні виховні традиції як форми виховного впливу на молоде покоління (В. Кузь, Ю. Руденко, В. Скутіна, Є. Сявавко); особливості виховного потенціалу родинної педагогіки (С. Бабишина, З. Болтарович, М. Стельмахович); формування педагогічної культури сучасних батьків (А. Марушкевич, В. Постовий); психологічні основи сімейного виховання (В. Кравець); основні напрями співпраці сім'ї й школи (Т. Алексеєнко); форми організації роботи з батьками в освітньому закладі (І. Рибальченко); спілкування

батьків і вчителів із дітьми (П. Щербань). Дослідження умов виховання педагогічної культури й просвіти батьків, особливостей формування стосунків батьків і дітей у сім'ї та школі аналізували зокрема Л. Вовк, О. Добош, І. Дубінець, О. Наседкіна, І. Сіданіч, Л. Тимчук та ін.

Мета дослідження – проаналізувати взаємозв'язок школи та сім'ї у вихованні та формуванні особистості молодшого школяра.

У роботах вищезазначених дослідників наголошено, що необхідною умовою правильного виховання дітей є тісна співпраця сім'ї та школи.

Одним із ключових компонентів концепції Нової української школи є педагогіка партнерства, яка ґрунтується на взаємодії між учнем, учителем і батьками. В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками.

Зокрема, видатний український педагог В. Сухомлинський вважав [1, с. 52], що найважливішою роботою кожної сім'ї є творення майбутньої людини. Однією із серйозних причин, що в багатьох сім'ях заважають правильному вихованню дітей, педагог вважав недостатнє оволодіння батьками педагогічними знаннями. Успішне співробітництво з педагогами, на його думку, сприяє підвищенню рівня культури батьків і матерів, формуванню відповідальності за виховання дітей. У зв'язку з цим В. Сухомлинський стверджував на необхідності навчання батьків, здійснювати виховний процес, як рекомендує педагогіка, прищепити хоча б мінімум знань та умінь з питання виховання і розвитку дітей.

Так, процес налагодження взаємодії з батьками ефективний за дотримання педагогом психолого-педагогічних правил та вимог, до яких належать [4, С. 56]:

- використання заходів, спрямованих на підвищення авторитету батьків. У спілкуванні з батьками слід уникати категоричного тону, який може спровокувати образи, роздратування. Нормою мають стати стосунки, засновані на взаємоповазі. Цінність їх полягає у розвитку почуття власної відповідальності, вимогливості, громадянського обов'язку як учителів, так і батьків;

- довіра до виховних можливостей батьків, підвищення рівня їх педагогічної культури й активності у вихованні. Психологічно батьки готові підтримати потреби школи. Навіть ті батьки, які не мають педагогічної підготовки й освіти, з розумінням і відповідальністю ставляться до виховання дітей;

- педагогічний такт, неприпустимість необережного втручання в життя сім'ї. Класовод – особа офіційна, але за специфікою своєї роботи може стати свідком стосунків, які приховуються від сторонніх. Якою б не здавалася йому сім'я, учитель повинен бути тактовним, ввічливим, інформацію про сім'ю використовувати лише для допомоги батькам у вихованні дитини;

- життєстверджуючий, мажорний настрій при вирішенні проблем виховання, опора на позитивні риси дитини, орієнтація на успішний розвиток особистості. Формування особистості дитини передбачає подолання труднощів, протиріч у її житті. Важливо, щоб це сприймалося як вияв закономірностей розвитку (нерівномірність, стрибкоподібний характер, причинно-наслідкова обумовленість, вибіркове ставлення дитини до виховних впливів), тоді складнощі, протиріччя, несподівані результати не викликатимуть розгубленості у педагога.

Слід зазначити, що у науковій педагогічній літературі виділяють принципи взаємовідносин педагогів і сім'ї, серед яких: створення комфортних умов для розвитку особистості кожної дитини; етико-педагогічна єдність учителя і батьків; співпраця на основі толерантності; педагогічний такт і терплячість у спілкуванні з батьками; розмова з батьками з позитивних позицій; висловлювання батькам побажань-рекомендацій з урахуванням їх індивідуальних особливостей [6, С. 4].

Вітчизняний науковець І. Мачуська [5, с. 273] визначає такі основні завдання роботи школи з сім'єю: пропаганда педагогічних знань з метою підвищення педагогічної грамотності батьків; організація заходів, спрямованих на оволодіння батьками системою умінь, необхідних для організації діяльності дитини вдома; гуманізація змісту та форм роботи з сім'єю і взаємовідносин педагогів і батьків.

Сім'я і школа повинні створити найбільш сприятливі умови для засвоєння дитиною досвіду поведінки людини, накопиченого усією історією, яка передує людству, а це може відбутися лише в прямому та тривалому погодженні, співпраці дітей, батьків та школи [6, С. 5].

Є два основні шляхи успішної співпраці школи та батьків для розвитку партнерства:

1. Постійне, чітке, двостороннє спілкування [2, с. 105].

2. Різні способи залучення батьків до освітнього процесу.

Залучаючи батьків до навчального процесу, вчителі мають розуміти переваги такої співпраці для усіх – учнів, батьків і вчителів. Зокрема, участь батьків у навчальному процесі збільшує їхню повагу до роботи вчителя. Крім вище зазначеної, існують й інші переваги для вчителя, а саме: отримання від батьків додаткової інформації про дітей; допомога батьків в організації освітнього середовища, у виготовленні навчальних матеріалів; проведення за участі батьків навчальних занять, наприклад екскурсій, проектної діяльності [2, с. 110].

Для налагодження взаємодії між батьками та школою можна використовувати такі форми роботи: індивідуальні, колективні та групові.

До індивідуальних відносять: бесіда з батьками; консультації з окремих питань; відвідування сім'ї вихованця; бесіда з батьками по телефону; використання електронної пошти (де є така можливість); листування з батьками.

Колективні та групові форми взаємодії: батьківські збори (може проходити у вигляді круглого столу, тематичної дискусії, обміну досвідом батьківства та ін.); батьківський лекторій – спрямований на підвищення педагогічної культури батьків, їх психолого-педагогічної компетенції у сімейному вихованні, на вироблення єдиних підходів сім'ї та освітнього закладу до виховання дітей; практикуми, відео- і психотренінги, диспути, демонстрація кіно- та відеофільмів на педагогічні теми і подальше спільне обговорення; вечори запитань і відповідей, телекомунікаційні комп'ютерні конференції та проекти; батьківський актив (батьківський комітет) – формується з метою підвищення ефективності участі батьків і дітей у вирішенні проблем життя колективу освітньої установи, організації спільних справ; систематичні зустрічі батьківських комітетів з адміністрацією, педагогами з метою складання планів спільних дій; батьківський клуб – для залучення більшого числа батьків у активне обговорення питань виховання і навчання дітей; організація при ньому диспутів і дискусій з актуальних проблем виховання; організація вечорів відповідей і питань із залученням психологів, юристів, медичних працівників та інших фахівців; тематичні конференції за участю педагогів і батьків, а також представників науки, культури та громадських організацій; відкриті заняття для батьків, Дні відкритих дверей; залучення батьків до організації і проведення гурткових і факультативних занять [3, С. 6]. Підсумовуючи викладене, слід відмітити, що виховання та формування особистості дитини неможливе без тісної взаємодії сім'ї та школи. При налагодженні взаємодії з батьками необхідно дотримуватися психолого-педагогічних правил та вимог, а також використовувати різноманітні форми роботи.

Список літератури:

1. Башинська Т. Способи організації взаємодії вчителя й учнів у навчально-виховному процесі початкової школи / Т. Башинська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова : зб. наук. праць. – 2006. – Вип. 3. – С. 49–55.
2. Бібік М. Нова українська школа : poradnik для вчителя / М. Бібік. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 160 с.
3. Виноградова Т. Взаємодія батьків та педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління / Т. Виноградова // Завуч. – 2007. – № 8. – С. 4 – 6.
4. Досвід роботи класних керівників з проведення класних виховних годин і годин-спілкування // Позакласний час. – № 7. – 2000. – С 62 – 65
5. Мачуська І. М. Форми взаємодії школи і сім'ї у вихованні в учнів підліткового віку культури спілкування / І. М. Мачуська // Теоретико- методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін- т проблем виховання АПН України. – Житомир, 2004. – Кн. I. – С. 271– 276.
6. Назаренко Л. Сутність та особливості моделі родинно-шкільного виховного простору / Л. Назаренко // Виховна робота у школі. – 2005. – № 3 (4). – С. 2 – 13.